

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Filozofická fakulta
Ústav slavistických a východoevropských studií
Filologie – slovanská filologie

Veselin Vačkov

**Souhra nominačních tendencí
v jazyce masových médií.
Případ analytických adjektiv**
(Komparativní studie současné bulharštiny a češtiny)

**Interplay Between Nomination Tendencies
in the Language of Mass Media.
The Case of the Analytical Adjectives**
(Comparative Study of Contemporary Bulgarian and Czech)

TEZE DISERTAČNÍ PRÁCE

vedoucí práce prof. Hana Gladkova, CSc.

2014

OBSAH

Abstrakt

Abstract

I. Úvod

II. Struktura disertační práce

III. Pracovní metody a materiálová základná

IV. Závěry

V. Další směry výzkumu

Seznam použité odborné literatury a pramenů

ABSTRAKT

Disertační práce se věnuje výzkumu a teoretickému popisu celé škály nově vznikajících komplexních jmenných slovních tvarů a slovních spojení, jejichž nárůst přerůstající v sériovost je jedním z nejviditelnějších projevů dynamiky slovanských jazyků během posledních několika desetiletí. V centru pozornosti jsou tzv. analytická adjektiva, jež definujeme jako invariantní lexikální jednotky převážně cizího původu, jejichž slovnědruhové zařazení a přívlastkovou syntaktickou funkci nemanifestuje morfém, nýbrž slovosled. Odmítáme tezi, že se jedná o první složky kompozit, a zároveň zkoumáme celou řadu přechodových jevů a procesů.

V širším plánu tato práce zkoumá jevy, jež testují hranici morfologie a syntaxe, slova a slovního spojení. Hlavním závěrem je, že se zvláště v případě bulharštiny konstituuje samostatná kategorie analytických adjektiv tím, že se z původně okrajového lexikálního jevu stal jev produktivní, gramatikalizovaný díky intenzivnímu přejímání lexikálních jednotek a konstrukcí (především z angličtiny) a jejich replikaci.

Synchronní srovnání bulharštiny a češtiny umožňuje sledovat, jak dva geneticky příbuzné jazyky řeší své nominační potřeby v podobných jazykových situacích někdy stejně a někdy odlišně. Hledání příčin podobností a rozdílů vede k poznání jejich hlubších systémových a typologických charakteristik. Práce přináší nové argumenty ve prospěch teze o větší analytičnosti přídavných jmen v bulharštině a dodatečně ji zpřesňuje.

Pracujeme přitom převážně s materiálem z masových médií, která na straně jedné jazykovou dynamiku odráží, na straně druhé ji díky svému zásahu a společenskému statusu akcelerují. Ukazujeme, že značná produktivita sledovaných jevů v jazyce médií je výsledkem souhry vývojových tendencí k internacionalizaci, analytičnosti a aglutinativnosti a pragmatických požadavků úspornosti, expresivnosti a formální neměnnosti.

Klíčová slova: *nominance, inovace, analytická adjektiva, morfologie, syntax, slovo, slovní spojení, slovanské jazyky, bulharština, čeština, angličtina, masová média, tendence vývoje, typologie jazyků*

ABSTRACT

The thesis aims to describe and theoretically explain the range of complex nominal word structures and phrases that evolved in all Slavic languages with staggering productivity during the last decades. In particular, it focuses on the so called analytical adjectives, i.e. formally invariant lexical units mostly of foreign origin that manifest their attributive syntactic role (and the word class they belong to) not through a morpheme but through fixed word order position. The thesis rejects the view that analytical adjectives are first parts of compound words and explores several transitional cases.

In more general terms, the thesis explores phenomena that test the boundary between words and phrases, morphology and syntax. It concludes that in Bulgarian there already exists a well established word subclass of analytical adjectives. They have resulted from an originally lexical innovation that has been grammaticalized due to intensive borrowings of words and phrase models mainly from English and their replication. The comparative study of present-day Bulgarian and Czech provides evidence of the strategies that the two genetically related languages use to achieve their nomination goals. The search for an explanation of the similarities and differences between both languages offers insights into their deeper structural and typological properties. The thesis corroborates the view that Bulgarian exhibits high level of analytical (isolating) features and gives more precision to it in respect to adjectives.

The thesis uses mostly mass media language material. On one hand, media reflect language innovation; on the other hand, they further accelerate it due to their impact and social status. It demonstrates that the high productiveness of the studied structures in media language results from the interplay of the tendencies to internationalization, growth of analytical and agglutinative structures and the pragmatic demands for thrift, expressivity and formal invariability.

Key words: *nomination, innovation, analytical adjectives, morphology, syntax, word, phrase, Slavic languages, Bulgarian, Czech, English, mass media, evolutionary tendencies, language typology*

I. ÚVOD

Lingvistická teorie, která nebere v potaz jevy okrajové a přechodné, nemůže být úplná, neboť změny v jazykovém systému začínají zpravidla na jeho periférii, aby se poté přesunuly k jeho jádru. Velký zájem jazykovědců o inovační procesy ve slovanských jazycích během posledních několika desetiletí přispěl k zmapování značného množství jevů, prostředků a vývojových tendencí především v oblasti slovtvorby. Mnohé z nich se odehrávají právě na okraji tradičních kategorií a testují hranice dosavadních teoretických modelů.

Disertační práce se zabývá škálou nově vznikajících komplexních jmenných slovních tvarů a slovních spojení v bulharštině a v češtině. Jejich sériovost je jedním z projevů dynamiky slovanských jazyků. Největší pozornost jsme věnovali **analytickým adjektivům**, tj. invariantním lexikálním jednotkám převážně cizího původu, jejichž slovnědruhovému zařazení a přívlastkovou syntaktickou funkci nemanifestuje morfém, nýbrž slovosled (antepozice před substantivem).

V širším plánu práce zkoumá jevy, jež testují hranici morfologie a syntaxe, slova a slovního spojení. Naším **hlavním závěrem** je, že se zvláště v případě bulharštiny konstituje samostatná subkategorie analytických adjektiv. Z původně okrajového lexikálního jevu se stal díky intenzivnímu přejímání cizích jednotek a struktur a jejich replikaci produktivní jev gramatikalizovaný. Ze „včerejšího“ lexika je „dnešní“ gramatika.

Tezi, že v případech jako *бизнес дама*, *тенис турнир*, *офис техника* a dalších máme v bulharštině co do činění se slovním spojením neflektivního adjektiva s podstatným jménem, jsme poprvé vyjádřili v článku Vačkov 1998a a pak podrobněji o rok později v článku Vačkova – Vačkov 1999. Naše tvrzení vyvolalo zajímavou polemiku. Nesouhlasil s ním K. Gutschmidt (Gutschmidt 2003) a především C. Avramovová a P. Osenovová (Avramova - Osenova 2003). Souhlas s námi naopak vyjádřili jiní autoři a nejnověji se k našemu ortografickému doporučení vycházející z „analytické interpretace“ přiklonila normativní pravidla bulharského pravopisu *Официален правописен речник на българския език ОИРБЕ 2012*. Otázka povahy těchto útvarů v bulharštině však není dodnes definitivně vyřešena. Touto prací se de facto vracíme ke své původní tezi a snažíme se o její zpřesnění a aktualizaci.

Srovnávací výzkum je pro studium dynamiky jazykového systému velmi vhodný. Konkrétně srovnání češtiny a bulharštiny poskytuje příležitost sledovat, jak dva ge-

nealogicky příbuzné jazyky řeší v podobných jazykových situacích své nominační potřeby někdy stejně a někdy odlišně. Hledání příčin podobností a rozdílů vede k poznání jejich hlubších systémových a typologických charakteristik.

Pracovali jsme téměř výhradně s materiálem z masových medií, která na straně jedné jazykovou dynamiku odráží, na straně druhé ji díky svému zásahu a společenskému statusu dodatečně akcelerují. Jazyk masových médií je totiž kvůli požadavkům kladené na mediální komunikáty prostředím jazykovým inovacím velmi nakloněné.

Pokud jde o teoretický rámec práce (viz 1.2.), používáme za účelem propojení vnějších a vnitřních jazykových faktorů a jevů „měkký“ pojem **tendence jazykového vývoje** (viz Gutschmidt 1995, 1998, 2003 a Słowotwórstwo/Nominacja 2003). V oblasti tvoření slov jsme vycházeli z funkčně strukturní teorie pojmenování a tvoření slov M. Dokulila; v oblasti neologie především z prací O. Martinové; v oblasti jazykové typologie z principů pražské typologie, jak je definoval V. Skalička a jeho pokračovatelé.

II. STRUKTURA PRÁCE

Struktura disertační práce je následující: **Kapitola 1** popisuje společenský, teoretický a metodologický rámec práce, včetně její materiálové základny. Připomíná dosavadní výzkumy v oblasti bulharské, české a částečně také ruské synchronní neologie, na které disertace navazuje nebo vůči kterým se vymezuje. Zvláštní pozornost věnuje přístupu O. Martinové k afixoidům, radixoidům a tzv. kvazislovům (viz Martinová 2005c a další práce uvedené v seznamu použité literatury).

Kapitola 2 se věnuje kompresivním procesům prefixace a afixoidizace v obou jazycích. Na nejčastějších příkladech prefixů, prefixoidů, radixoidů a sufixoidů v obou jazycích demonstrujeme jejich přechodový charakter a častou polysémantičnost a polyfunkčnost.

Kapitola 3 je pro práci stěžejní, neboť nabízí naši systémově-strukturní analýzu neohebných adjektiv v češtině a bulharštině. Rozlišujeme základní skupiny a detailně se věnujeme argumentům pro a proti tezi, že se v bulharštině systémově vyčleňuje skupina slovnědruhově polyfunkčních slov. Součástí této kapitoly je také analýza dosavadní ortografické praxe a také doporučení, která považujeme za perspektivní s ohledem na strukturu, tradici a komunikační potřeby. Věnujeme se i distribuci sledovaného jevu v obou jazycích s přihlédnutím k požadavkům specifickým pro mediální prostředí.

Kapitola 4 si klade za cíl osvětlit souhru několika souběžně působících tendencí jazykového vývoje a pragmatických požadavků charakteristických pro jazyk masových médií (tendence k internacionalizaci, požadavkům úspornosti, expresivnosti a formální neměnnosti a typologické tendence k posílení analytismu a aglutinativnosti). Speciálně se věnujeme typologickým aspektům analytických adjektiv s cílem precizovat obecnou tezi o větší míře analytičnosti bulharských jmen ve srovnání s češtinou. **Přílohy I až IV** obsahují příklady a výsledky cílených excerpceí, o nichž pojednáváme v Kapitole 3.

III. PRACOVNÍ METODY A MATERIÁLOVÁ ZÁKLADNA

Hlavními metodami výzkumu jsou synchronní konfrontační analýza českého a bulharského jazykového materiálu a jeho analýza slovotvorná, syntaktická a sémantická. Bereme v potaz také aspekty prozodické a ortografické a sledujeme variantnost a konkurenci jazykových prostředků. Přihlížíme též ke komunikačním cílům, požadavkům a omezením, které jsou pro média charakteristické.

Širší časový rámec práce tvoří poslední zhruba tři desetiletí. Zkoumaný materiál jsme ovšem průběžně obnovovali s cílem co největší aktuálnosti. Nejvíce zkoumaných příkladů tak pochází z období po roce 2000. Cílené excerpce jsou z let 2013 a 2014.

Těžiště práce je v teoretické rovině. Neologický výzkum bulharštiny a češtiny během posledních desetiletí už totiž udělal obrovský kus práce při shromažďování a třídění materiálu. Máme k dispozici kvalitní slovníky neologismů i pečlivě zpracované výzkumy s kvantitativními prvky (viz např. Avramova 2003, Niševa 2009). Velké množství prozkoumaného materiálu umožňuje vést kritický diskurs nejen o konkrétních jevech, ale také o jejich hlubším významu pro teorii nominačních inovací.

Materiálová základna práce se proto skládá jak z primárních, tak ze sekundárních excerpceí. Pokud jde o **slovníky**, zdrojem pro bulharštinu byly *Нов правописен речник на българския език 2002* (dále НПРБЕ 2002) a *Официален правописен речник на българския език 2012* (dále ОПРБЕ 2012), *Речник на новите думи и значения в българския език 2001* (dále РНДЗБЕ 2001) a *Речник на новите думи в българския език 2010* (dále РНДБЕ 2010). Obzvláště nás zajímaly rozdíly mezi nimi v čase. Pro češtinu jsme využívali *Nová slova v češtině. Slovník neologismů 1, 1998* (dále NSČ1) a *Nová slova v češtině. Slovník neologismů 2, 2004* (dále NSČ2). Vycházíme přitom z toho, že značná část lexika v neologických slovnících pochází z médií. Dále jsme reanalyzovali materiál, který excerpovali před námi jiní autoři.

Kvůli nejednotné interpretaci analytických adjektiv jsou však slovníky a cizí práce leckdy nedostačující. Jak poukazuje L. Uhlířová (Uhlířová 2006, str. 59), spoléhání se pouze na slovníky může navíc vést ke zkrácení systémového pohledu i proto, že do nich jsou zařazovány nejfrekventovanější lexikální jednotky a chybí informace o vztazích v rámci slovotvorných hnízd i o zacházení s méně frekventovanými variantami.

Proto jsou užitečné přímé nebo **korpusové excerpty**. Pokud jde o korpusy, vyhledávali jsme bulharský jazykový materiál ve zpravodajských a publicistických textech obsažených v národním korpusu bulharštiny Ústavu bulharského jazyka Bulharské akademie věd *Български национален корпус*, dostupném na adrese: http://www.ibl.bas.bg/BGNC_bg.htm. Okrajově jsme také konzultovali zdroje BG Speech <http://www.bgspeech.net>. Český jazykový materiál jsme čerpali i z Českého národního korpusu, dostupného na <https://www.korpus.cz> a z databáze *Neomat* [online], verze 2.0 (Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., 2011), dostupné na <http://www.neologismy.cz>. Přes rozvoj korpusové lingvistiky v obou zemích jsme ale narazili na neexistenci co do rozsahu a především zpracování srovnatelných otevřených korpusových zdrojů. Korpusy jsme proto spíše konzultovali a vyhledávali jsme v nich konkrétní realizace, nemohli jsme je ale využít statisticky.

Prováděli jsme i **vlastní excerpty**. V případě bulharštiny pocházejí převážně z deníků *Дневен Труд*, *Всеки ден* a zpravodajské pořady veřejnoprávní televize *BHT* a komerční stanice *bTV*. V případě češtiny jsme primárně využívali elektronického archivu mediálních textů společnosti *Newton Media*, a. s. Čerpali jsme především z deníků *Lidové noviny*, *MF Dnes* a okrajově též ze zpravodajských pořadů *České televize*.

Dále jsme provedli **sérii sondáží** s cílem kvantifikovat konkurující si prostředky. K tomu jsme využili textové archivy za rok 2013 jednoho českého a jednoho bulharského tištěného média. Jedná se o archiv českého deníku *Lidové noviny* a o společný archiv bulharského týdeníku *Kanumal* a přidruženého deníku *Kanumal Daily*. Archiv *Lidových novin* za rok 2013 obsahuje celkem 25 447 článků (textů v databázi) různé velikosti. Archiv týdeníku *Капитал* obsahuje za stejné období 10 025 článků. Prozkoumali jsme celkem 4 244 českých příkladů a 1 213 bulharských příkladů. Excerpty analyzujeme v Kapitole 3, ukázky uvádíme v Přílohách I a II, shrnutí výsledků v Příloze III.

Další sérii excerptí jsme provedli z mluvených masmediálních projevů v bulharštině a srovnali jsme je s psanými texty ze stejného období (jednoho týdne v únoru 2014). Zajímala nás frekvence využívání analytických adjektiv v hlavních zpra-

vodajských pořadech dvou nejsledovanějších televizních stanic v Bulharsku, *BHT* a *bTV*, ve srovnání se dvěma deníky *Дневен Труд* a *Всеки ден*. Shrnutí těchto excerpí obsahuje příloha IV. Jejich analýza je součástí kapitoly 3.

IV. ZÁVĚRY

Tvary, jež jsou v centru naší pozornosti, můžeme znázornit vzorcem **XS**, přičemž **X** je buď slovotvorný formant, který se připojuje k substantivu **S**, anebo samostatné slovo, které se k **S** bezpředložkově přimyká. Ve všech případech je ale prvek **X** neohebný a sémanticky **S** determinuje. Většinou se jedná o prvek cizího původu. Škálu lze znázornit následujícím schématem:

Schéma 1 (včetně příkladů viz 2.1.):

Formant:	prefix	prefixoid	radixoid	radix	Ø/slovosled	sufix+flektivní koncovka	předložka (+pádová koncovka v č.)
	1	2	3	4	5	6	7
Proces:	derivace.....		.....	kompozice	syntagma An+S	syntagma Af+S(derivace +shoda)	předložková/ pádová vazba (shoda)

Kompresivnost výsledných útvarů **XS** klesá zleva doprava, naopak jejich sémantická a formální komplexnost roste. Nejvíce vlevo jsou tak substantiva vytvořená **prefixem** (bod 1). Následují substantivní neologismy, jejichž první element je **prefixoid** (2) nebo **radixoid** (3). Následuje „klasická“ **kompozice** (4). Ještě dál vpravo máme **syntaktické spojení** mezi neohebným adjektivem **An** a podstatným jménem (5). Právě v této pozici se podle našeho názoru nachází analytická přídavná jména, jejichž slovnědruhová příslušnost a syntaktická funkce jsou manifestovány slovosledem. Pokud škálu prodloužíme dál doprava, následovala by spojení flektivních desubstantivních adjektiv (v případě cizích slov flektivizovaných, tj. morfologicky plně adaptovaných) **Af** se substantivem a předložkové (pádové) vazby. Prostředky umístěné v uzlech 6, 7 a 8 se ocitají v konkurenčním vztahu a oba jazyky mají v jejich využití rozdílné preference (viz 3.3.).

Dříve než jsme se pustili do analýzy problému analytických adjektiv, věnovali jsme v kapitole 2 pozornost prefixům, prefixoidům a radixoidům a pokusili jsme se o dílčí reanalýzu konkrétních případů. Dospěli jsme přitom k následujícím poznatkům:

- V obou jazycích se potvrzuje teze o neostrosti hranic mezi a) derivačním a kompozitním tvořením nových nominací a b) kompozitní slovo tvorbou a volnými syntagmaty. Konkrétní příklady se často pohybují v prostoru mezi jasně vyhraněnými druhy formantů. Jejich zařazení se navíc liší v čase.
- Největší volatilitu vykazují radixoidy (viz 2.3.3.4.), které se v daném jazyce vyskytují i jako samostatná substantiva. V pozici před jiným substantivem se ocitají na přechodu k analytickým adjektivům, např. *bio-/bio* // *буо-/буо*, *foto-/foto* // *фото-/фото*, *video-/video* // *видео-/видео* a další.
- Úplnému osamostatnění radixoidů v roli analytického adjektiva může bránit vokalické zakončení *-o*, které působí jako nepravý kompoziční interfix (viz 2.3.3.4. a 3.2.3.5.2.).
- Vokalické zakončení vypůjčeného lexému má obecně značný vliv na morfologickou adaptaci: zakončení *-u/-i* // *-y*, *-e / -e*, *-y / -u* tvorbu desubstantivních adjektiv blokuje (např. *crazy*, *free*, *gipsy*, *sexy*, *travesty*, *show*) a *-o* působí jako nepravý interfix. Zatímco v bulharštině je blokace uvedenými zakončeními bez výjimek, čeština si v některých případech přece jen „dokáže poradit“, např. *country* → *countryový*, *yuppie* → *yuppieovský*. V bulharštině plní blokační funkci také zakončení *-o* (viz 3.2.4.).
- Značné potíže působí při analýze jednotlivých prvků jejich polysémantičnost a polyfunkčnost (viz 2.3.3.5.). Jedná se o projev jazykové ekonomie, který je typický pro analytické jazyky.

Následující kapitola 3 je pro práci stěžejná, neboť obsahuje naši systémově-strukturní analýzu neohebných adjektiv. Roztřídili jsme je do několika skupin a dali do protikladu k ohebným desubstantivním adjektivům. Věnovali jsme se argumentům *pro* a *proti* tezi, že se v bulharštině systémově vyčleňuje početná skupina slovnědruhově polyfunkčních slov (viz 3.2.3.1.). V polemice s kompozitní interpretací (Avramova – Osenova 2003, Gutschmidt 2003a) jsme dospěli k následujícím závěrům:

- Část argumentů zastánců kompozitní interpretace nevylučuje ani interpretaci, že se jedná o volné syntagma analytického adjektiva a substantiva (viz argumenty 1, 2, 3, 5 a 6 v podkapitole 3.2.3.1.1.).
- Další argumenty svědčí přímo *proti* kompozitní interpretaci a *pro* interpretaci spojení analytického adjektiva se substantivem. Jde o tyto argumenty:

- Mezi částí složeného slova nelze vsunout jiný prvek. Pro konstrukce, které analyzujeme, to však neplatí. Například mezi částí konstrukce *онлайн игра* lze vložit ohebné adjektivum: b. *онлайн логическа игра, био млечен шоколад* / č. *online logická hra, bio mléčná čokoláda, fitness proteinový koktejl*. Anebo se dá vložit další neohebné adjektivum: b. *онлайн фентъзи игра* / č. *online fantasy hra*. Teoreticky by mohlo jít o tříložkové kompozitum. Nenasvědčuje tomu ale prozodie (každé slovo má vlastní hlavní přízvuk). Dovedeno do důsledku by se pak takové kompozitum mělo psát dohromady *онлайнфентъзиигра*, což stěží navrhnu i zastánci kompozitní teorie.
- Podle zastánců kompozitní teorie by se měly sledované konstrukce psát dohromady. S odstupem času a s oporou v nejnovějším vydání pravidel bulharského pravopisu ОППБЕ 2012 lze konstatovat, že toto doporučení neprošlo testem jazykové praxe (viz 3.4.3.7.): dochází k opačnému trendu psaní zvlášť.
  - Dalším argumentem *pro* analytická adjektiva je naše dřívější pozorování, že se sledované konstrukce vyslovují zpravidla se dvěma hlavními přízvuky, nikoli s jedním hlavním a jedním vedlejším. Platí to především pro víceslabičné jednotky; jednoslabičné mají tendenci se prozodicky přimykát k substantivu. Nezapomínáme ani na argument, který máme nejvíc na očích: zkoumané konstrukce mají v bulharštině v podstatě neomezenou produktivitu.

V dalších částech kapitoly 3 jsme se věnovali různým aspektům analytických adjektiv a dospěli k následujícím dílčím závěrům:

- Není důvod chápat bulharské *шкембе чорба, тахан халва, дроб сарма, тас кебан, курбан чорба* jako **izafetové konstrukce**. Stejně jako *баши майстор, инат момиче, ербан човек* je synchronně interpretujeme jako spojení analytického adjektiva tureckého původu se substantivem (3.2.3.2.).
- Hranice mezi analytickým adjektivem a první složkou kompozita není vždy jednoznačná a nezpochybnitelná. Svědčí o tom dvě významné **nevyhraněné podskupiny**: jednoslabičné tvary a tvary končící na *-o* (3.2.3.5.), jejichž členy mají tendenci se přimykát prozodicky k determinovanému substantivu.
- Interpretace analytických adjektiv má dopad na **pravopis** (3.2.3.7.). Zdá se, že praxe, ale už i normativní pravidla pravopisu ОППБЕ 2012 potvrzují naši teorii, na základě které jsme už v článku Vačkova – Vačkov 1999 navrhli uživatelsky

jednoduché pravidlo: „*Spolu se píšou konstrukce, jejichž první část se neužívá v bulharštině samostatně. Zvláště se píšou konstrukce, jejichž první část může fungovat v bulharštině samostatně.*“

- V češtině je užití neohebných adjektiv mnohem méně časté. Zdá se, že v bulharštině se jedná o systémové, zatímco v češtině o parasystémové tvoření. Čeština vykazuje zdatně silnější preferenci pro tvorbu afixálních desubstantivních adjektiv než bulharština (3.2.4.).

V podkapitole 3.3 jsme se věnovali distribuci analytických adjektiv ve srovnání s konkurenčními flektivními desubstantivními adjektivy a předložkovými (pádovými) konstrukcemi. Pokusili jsme se ověřit teoreticky předpovídané rozdíly mezi bulharštinou a češtinou na konkrétním jazykovém materiálu, pocházejícím z námi prováděných sond. Analýza 4 244 českých a 1 213 bulharských příkladů naznačuje, že:

- Neohebná analytická adjektiva se vyskytují v bulharských textech častěji než v českých. Zhruba čtvrtinu excerpovaných výskytů tvořila právě tato skupina.
- Naopak v českých textech se využívají flektivní adjektiva častěji než v bulharských. Více než čtvrtina výskytů spadá do této kategorie.
- Výjimky z tohoto základního rámce existují například díky aktuální popularitě určitého slova (viz módní *xumos* v bulharštině).

Na základě **dalších paralelních excerpací**, tentokrát z mluvených textů ze zpravodajských pořadů dvou nejsledovanějších bulharských televizních stanic ve srovnání s psanými texty ze dvou masových deníků, jsme dospěli k těmto poznatkům:

- V poměru k celkovému množství lexikálních jednotek tvoří analytická adjektiva velmi malou skupinu. Jejich význam pro jazykový systém nesmíme přeceňovat.
- I když je počet analytických adjektiv celkově nízký, lze vyzorovat, že jsou častěji využívána v méně seriózních médiích. Tato skutečnost signalizuje, že jejich užívání souvisí s vyšším stupněm expresivity.
- V zkoumaných mluvených textech byly všechny výskyty v částech prezentovaných moderátory či reportéry. Ani jedno užití nebylo v rámci výroků novinářů. Tato skutečnost svědčí o tom, že analytická adjektiva jsou do značné míry specifická pro projevy v rámci masové komunikace.

- Ve světle těchto zjištění se potvrzuje, že analytická adjektiva jsou specifickým jevem, který je zvláště v bulharštině sice na vzestupu, ale především v médiích a v několika dalších oblastech (v reklamě, marketingu, technologiích, sportu). V běžné řeči zůstává na periferii.
- Pro média jsou analytická adjektiva (a kompozita s radixoidy a prefixoidy) obzvláště vhodnými prostředky k dosažení intelektualizace, expresivizace a vyšší úspornosti.

V následující kapitole 4 jsme se podívali na analytická adjektiva jako na **výsledek souhry několika souběžně působících tendencí jazykového vývoje a pragmatických požadavků** charakteristických pro jazyk masových médií. Jedná se o tendenci k internacionalizaci, požadavky úspornosti, expresivnosti a formální neměnnosti a typologickou tendenci k posílení analytismu a aglutinativnosti.

Tendence k internacionalizaci se projevuje nejenom přejímáním nových lexémů a slovotvorných formantů, popř. aktivací lexémů a formantů dříve přejatých, ale též kopírováním cizojazyčných slovotvorných a syntagmotvorných modelů (viz 4.1.). Analytická adjektiva jsou výsledkem přenosu celého „kusu“ syntaxe z angličtiny a jeho následné replikace. Místo toho, aby se nové lexikum morfologicky adaptovalo přejímajícímu jazyku, adaptuje se sám přejímající jazyk.

Pragmatické **požadavky úspornosti a expresivnosti** (viz 4.2.) hrají také nezanedbatelnou roli. Větší ekonomičnost analytických adjektiv oproti konkurenčním konstrukcím *flektivní adjektivum + substantivum* nebo *předložková/pádová vazba* a expresivnost pramenící ze sémantického odstínu „novosti“, popřípadě „odbornosti“, jsou vysoce ceněnými vlastnostmi v rámci masové komunikace.

Požadavek formální neměnnosti (viz 4.2.1.) není charakteristický pouze pro jazyk médií, ale pramení z podstaty informačního věku, který si žádá, aby se při adaptaci přejímané jméno co nejméně vzdálilo od původní formální podoby a zůstalo co nejnázve identifikovatelné i v dalších tvarech a derivátech (Šimandl 2001, str. 269). V této souvislosti dospíváme k těmto závěrům:

- Internacionální formanty a struktury, jež jsou předmětem práce, jsou prostředky, jak minimalizovat formální změny. Jsou to prostředky **deflektivizace**, která je doprovázena „syntaktickou relevancí morfologické struktury a její hybridností“ (Uličný 2003, str. 160).

- Flektivní čeština využívá i další deflektivizační struktury: **nominativ jmenovací** nebo tzv. **nominativ značkový**, tj. skloňovací paradigma typu *Gambrinus Extraliga*, *Česká pojišťovna play-off* nebo i *Škoda stromky*.
- Málo diskutovaným faktorem, který tvoření a šíření podobných konstrukcí podporuje, je fulltextové vyhledávání na internetu.
- Neflektivní bulharština mnohem snadněji zachovává názvy značek a firem v nezměněné podobě. I v ní se však podle anglického vzoru vyskytují slovní spojení s názvem značky v těsné antepozici před substantivem, např. *Лада Център*, *Форд сервис*, *Левски фен клуб* a další.
- Specifickým projevem tendence k neměnnosti v bulharštině, který v češtině chybí, je využívání latinky namísto přepisu azbukou (4.2.2.). Zatímco čeština tvoří „ostrůvky nesklonnosti“, bulharština si vypomáhá „ostrůvky latinky“, např. *US университет*, *новият Samsung Galaxy S5* atd.

Vývojové tendence a pragmatické požadavky působí na pozadí odlišných typologických charakteristik konkrétního jazyka. Tato práce potvrdila často zmiňovanou větší analytičnost bulharštiny. Z našeho pohledu bylo však důležité tuto obecnou tezi precizovat, což bylo cílem finální podkapitoly 4.3. Dospěli jsme k těmto postřehům a závěrům:

- Typologická tendence k analytičnosti a aglutinativnosti v oblasti tvarosloví a slovotvorby se v jednotlivých slovanských jazycích projevuje s různou intenzitou, vyplývající mj. z typologického charakteru toho kterého jazyka.
- Nehledě však na rozdíly lze konstatovat, že dříve se ve slovanských jazycích vyskytovala téměř výhradně ohebná jména, jež jsou součástí souboru tvarů, paradigmatu. Nyní přibývá a) slovních formantů, které se nemění a mechanicky se přimykají ke kořenům, aniž by vyvolávaly fúzi či jiné formální změny, a b) slov, která také nemění podobu a o jejichž funkci ve větě rozhoduje slovosled. Opozice *slovo paradigmatické* – *slovo syntagmatické* tak nejlépe zachycuje typologickou situaci, kterou pozorujeme.
- Souhlasíme s K. Gutschmidtem (Gutschmidt 2003, str. 341–355), že slovotvorba pomocí afixů a afixoidů je projevem aglutinace. Naopak, nepovažujeme neohebná adjektiva za projev polysyntetismu, ale analytismu kvůli jejich polyfunkčnosti a syntagmaticčnosti (slovosledný formant namísto afixální derivace).

- Tradiční pohled na analytismus bulharštiny je značně zplošťující. Vychází z některých vlastností bulharského substantiva, nebere dostatečně v potaz značnou flektivnost slovesa a téměř se nevěnuje přídavnému jménu.
- Zatímco S. Ivančev (Ivančev 1983) rozeznal snížené využívání adjektiv ve prospěch předložkových konstrukcí („analytismus francouzský“), v posledních desetiletích je bulharské přídavné jméno zasaženo novým jevem neměnných analytických adjektiv („analytismus anglický“).

V. DALŠÍ SMĚRY VÝZKUMU

Cílem práce je přispět k teoretickému uchopení škály kompresivních neologických jevů a především neohebných adjektiv cizího původu. Výsledky práce mohou posloužit ke zpřesnění ortografických doporučení a pravidel a mohou být užitečné rovněž pro překladatelskou praxi. Teoretická klasifikace neologických jevů je důležitá i pro případnou budoucí strojovou analýzu či produkci textů.

Naléhavost otázky o povaze analytických adjektiv stoupá hlavně v bulharštině, v níž vytváří jejich značná produktivita poptávku po srozumitelném vysvětlení. Domníváme se, že tezi o vyčlenění samostatné produktivní kategorie analytických adjektiv lze využít jako vhodný teoretický rámec nebo aspoň jako inspiraci pro **další výzkum**:

- Především je žádoucí dodatečná verifikace našich zjištění na rozsáhlejším korpusovém materiálu. Zvláště zajímavé by byly starší texty, které by mohly obsahovat „vstupní kolokace“, které importovaly polyfunkčnost cizích lexémů.
- Dále bude velmi zajímavé srovnat frekvenci užívání analytických adjektiv v různých stylech a žánrech.
- Samostatný směr zkoumání se nabízí v oblasti prozodie analytických adjektiv ve srovnání s hybridními kompozity. Ideální by bylo laboratorní zkoumání většího mluveného korpusu, které by vyloučilo subjektivní dojmy výzkumníků.
- Produktivita a různorodost analytických adjektiv poskytují materiál pro lexikografické práce na případném **slovníku analytických adjektiv v bulharštině**.
- V neposlední řadě si produktivita analytických adjektiv v bulharštině žádá vypracování srozumitelného vysvětlení pro pedagogickou a širokou veřejnost, včetně uživatelsky jednoduchých pravopisných pravidel.

ODBORNÁ LITERATURA

- Adams 1973: V. Adams. An Introduction to Modern English Word-formation. London: Longman, 1973.
- Andrejčín 1952: Л. Андрейчин. Към въпроса за аналитичния характер на съвременния български език. In: *Български език*. София 1952. ч. 1–2.
- Andrejčín 1978: Л. Андрейчин. Основна българска граматика. София 1978.
- Avgostinova 1997: T. Avgostinova. Clustering Clitics in Bulgarian Nominal Constituents. In: Proceedings of The 2nd International Conference on Formal Description of Slavic Languages (FDSL-2), Potsdam 1997.
- Аврамова 2003: Ц. Аврамова. Словообразователни тенденции при съществителните имена в българския и чешкия език в края на XX век. София, 2003.
- Аврамова – Осенова 2003: Ц. Аврамова, П. Осенова. Отново по въпроса за границата между сложна дума и словосъчетание. In: *Български език*, бр. 1, 2003, стр. 68–75.
- Вăčvarov 1990: Я. Бъчваров. Прояви на езиковата динамика в съвременния български и съвременния чешки език. In: *Съпоставително езикознание*, кн. 4–5, стр. 129–134
- Вăčvarov 1996: Я. Бъчваров. Чешкият език в славянски контекст. Голяма чешка библиотека, бр. 4. София 1996.
- Вăčvarov 1996: Я. Бъчваров. Динамика и иновации в българския и чешкият език през 90-те години на XX век. In: *Litera Scripta Manet. Сборник в чест на 65-годишнината на проф. Василка Радева*. (Съст. Ю. Стоянова, Г. Дачева, Н. Павлова, Н. Михайлова, В. Миланов). София 2005, стр. 521–528
- Вăčvarov a kol. 2011: J. Văčvarov a kol. Malý česko-bulharský slovník nespisovné slovní zásoby. Sofia 2011.
- Vajramova 1982: M. Bajramova. Рецензия: A. Grannes. Loan Compounds in Bulgarian Reflecting the Turkish Idefinite Izafet-Construction. Oslo – Bergen – Tromsø, Universitetsforlaget, 1980, 56 стр. In: *Съпоставително езикознание*, бр. 4, 1982, стр. 58–67.
- Vajramova 1999: M. Bajramova. Хиперизмите – чуждици (главно с оглед на езика на медиите). In: *Медиите и езикът им / ни*. София, 1999, стр. 122–129.
- Bakardžieva 2007: G. Bakardžieva. O pastech a pastičkách deminutiv. In: *Bohemistika* 2007, ч. 3. ISSN 1642–9893, Plovdiv, str. 203–219.
- Baltova 1986: Ю. Балтова. За някои нови явления и тенденции в изграждането на лексикалната система на съвременния български книжовен език. In: *Въпроси на съвременната българска лексикология и лексикография*. София 1986, стр. 74–80.
- Bartošek 1993: J. Bartošek. Jazyk současné české politiky, Univerzita Palackého, Olomouc 1993.
- Bartošek 1997: J. Bartošek. Jazyk žurnalistiky. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. F. Daneš a kol. Praha 1997, str. 42–67.
- Bartošek 2002: J. Bartošek. Tlak profese – specifický faktor ovlivňující jazyk žurnalistiky. In: *Naše řeč*, roč. 85 (2002), č. 2.

- Bartošek 2003: J. Bartošek. Typy zpráv v žurnalistice. In: *České, polské a slovenské literární souvislosti*. Red. I. Fialová. Olomouc 2003, str. 117–123.
- Bauer 1983: L. Bauer. *English Word-Formation*. Cambridge University Press, Cambridge 1983.
- Bednaříková 2009: B. Bednaříková. Slovo a jeho konverze. Univerzita Palackého, Olomouc 2009.
- Bell 1991: A. Bell. *The Language of News Media*. Blackpool: Oxford & Cambridge, 1991.
- Blagoeva 2006: Д. Благоева. Неологизмите в съвременния български език. In: *Български език и литература*, бр. 6, 2006, стр. 16–25.
- Boev – Berov 1976: E. Боев, P. Беров. Учебник по турски език, София 1976.
- Bojadžiev 2002: T. Бояджиев. Българска лексикология. София 2002.
- Bojadžiev – Kusarov – Penčev 1998: T. Бояджиев, И. Куцаров, Й. Пенчев. Съвременен български език. Фонетика, лексикология, словообразуване, морфология, синтаксис. Издателство "Изток - Запад". София 1998.
- Borisenko-Svinarskaja 2009: B. Борисенко-Свинарская. Современные тенденции перестройки лексического состава русского литературного языка. In: *Славистика*. Књига XIII. Београд: Славистичко друштво Србије, 2009, str. 82–88.
- Bosák 1999: J. Bosák. K (oneskorenému) úvodu. In: *Internacionalizacia v súčasných slovanských jazykoch: za a proti*. Bratislava 1999, str. 7–8.
- Bozděchová 1993: I. Bozděchová. Diskosloženiny. In: *Naše řeč* 76, 1993, str. 103–104.
- Bozděchová 1994: I. Bozděchová. Tvoření slov skládáním. Praha 1994.
- Bozděchová 1997: I. Bozděchová. Vliv angličtiny na češtinu. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. F. Daneš a kol. Praha 1997, str. 271–279.
- Brezinski 1980: C. Брезински. "Шоу", "лоби", "диско" ..., In: *Вечерни новини*, бр. 94, 1980.
- Buzássyová – Waszakowa 2003: K. Buzássyová, K. Waszakowa. Tendencia k internacionalizácii (s ohľadom na funkčnú diferenciu internacionalizácie v rozličných sférach komunikácie. In: *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo/Nominacja*. Red. I. Ohnheiser. Opole, 2003, str. 49–58.
- Cvrček – Čermák – Schmiedtová 2010: V. Cvrček, F. Čermák, V. Schmiedtová. *Slovník komunistické totality*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2010.
- Čermák 1999: F. Čermák. Povaha a souvislosti některých univerzálií v sémantice a morfologii. In: *Čeština – univerzália a specifika*, eds. Z. Hladká a P. Karlík, Masarykova univerzita, Brno 1999, 67–76.
- Čmejrková 2000: S. Čmejrková. *Reklama v češtině, čeština v reklamě*. Praha 2000.
- Čmejrková 2008: S. Čmejrková. Jazyk médií a jeho konverzacionalizace. In: *Jazykovědné aktuality*, r. XLV (2008), číslo 3 a 4.
- Dančev 1981: A. Данчев. Англицизмите в българския език. In: *Съпоставително езикознание*, кн. 3–5, стр. 190–204.
- Daneš 1985: F. Daneš. Faktor Rh // Rh-faktor // Rh faktor. In: *Naše řeč*, ročník 68 (1985), číslo 4.
- Daneš 1997: F. Daneš. Situace a celkový stav dnešní češtiny. In: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. F. Daneš a kol. Praha 1997, str. 12–24.
- Daneš 1999: F. Daneš. Jazyk a text. Výbor z lingvistického díla Františka Daneše, část 1.; část 2. Praha 1999.

- Daneš – Dokulil – Kuchař 1967: F. Daneš, M. Dokulil, J. Kuchař a kol. Tvoření slov v češtině 2. Odvozování podstatných jmen. Praha 1967.
- Dobрева 2004: E. Добрева. Демократизация, колоквализация и/или постмодернизация в медийния дискурс, In: *Тенденции и процеси в българския език*. Вачкова К. (съст.). Шумен: Унив. издат. “Епископ Константин Преславски”, 2004, с. 139–174.
- Dokulil 1962: M. Dokulil. Tvoření slov v češtině 1. Teorie odvozování slov. Praha 1962.
- Dokulil 1996: M. Dokulil. Tvoření slov. In: *Čeština – řeč a jazyk*. M. Krčmová a kol. Praha 1996.
- Dokulil 1997: M. Dokulil. Obsah – výraz – význam. Výbor z lingvistického díla Miloše Dokulila, část I. Red. O. Uličný. Praha, FF UK, 1997.
- Dokulil – Kuchař 1997: M. Dokulil, J. Kuchař. Slovtvorná charakteristika cizích slov. In: *Obsah – výraz – význam. Výbor z lingvistického díla Miloše Dokulila I*. Red. O. Uličný. Praha, FF UK, 1997, str. 224–231.
- Dušková 1998: L. Dušková a kol. Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Academia: Praha 1988.
- Fairclough 1992: N. Fairclough. Discourse and Social Change. Cambridge, Polity Press, 1992.
- Filipec 1995: J. Filipec. Neologismy z pohledu francouzské lexikologie a lexikografie. In: *Časopis moderní filologie* 77, 1995, č. 1, str. 42–48.
- Gazda 1991: J. Gazda. Pojmenování s kořenými prepozitivními elementy cizího původu v současné ruštině a češtině. In: *Sborník prací FFBU, řada jazykovědná A 39* Brno, 1991, str. 57–62.
- Gazda 2010: J. Gazda. Integrační tendence v oblasti tvoření slov v současných slovanských jazycích (se zvláštním zřetelem k situaci v ruštině a češtině). In: *Integrace v jazycích – jazyky v integraci*. Praha: Nakladatelství LN, 2010. Str. 83–98.
- Gazda 2012: J. Gazda. Dynamika jazykových procesů v transformačním a posttransformačním období vývoje ruské společnosti. Habilitační práce, Brno 2012.
- Gladkova 1997a: H. Gladkova. Porovnání publicistického stylu v češtině a bulharštině. In: *Práce z dějin slavistiky a česko-jinoslovanských vztahů XVIII*. Praha 1997, str. 165–172.
- Gladkova 1997b: X. Gladkova. Някои бележки във връзка със статута на разговорната разновидност в чешкия и българския език. In: *Общност и многообразие на славянските езици. Сборник в чест на проф. Иван Леков*. София, стр. 147–151.
- Gladkova 2000: H. Gladkova. Kompozita se samo- a sebe- ve slovanských jazycích. In: *Studia etymologica Brunensia* 1. I. Janyšková, H. Karlíková (eds.). Praha 2000, str. 317–328.
- Gladkova – Likomanova 2002: X. Gladkova, И. Ликоманова. Языковая ситуация : Истоки и перспективы (болгаро-чешские параллели). Praha – Sofie 2002.
- Golanova 1998: E. Голанова. О “мнимых сложных словах” (развитие класса аналитических прилагательных в современном русском языке). In: *Лику языка. К 45-летию научной деятельности Е. А. Земской*, редактор М. Головинская, 1998, стр. 31–39.
- Gulová 1986: H. Gulová. The grammatical gender of originally Turkish Nouns in Bulgarian. In: *Les Études Balkaniques Tchecoslovaques VII*. Praha: Univerzita Karlova, 1986. str. 177–206.

- Gutschmidt 1998a: K. Gutschmidt. Общие тенденции и специфические формы их реализации в современных славянских языках. In: *Jazykovědný časopis* 49, 1998, str. 15–26.
- Gutschmidt 1998b: K. Gutschmidt. Понятието тенденция в Пражката лингвистична школа и неговото значение за синхронното изучаване на славянските езици. In: *Slavica Pragensia ad tempora nostra*. Praha 1998, str. 97–104.
- Gutschmidt 2003a: K. Gutschmidt. Типологични тенденции. In: *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo/Nominacja*. Red. I. Ohnheiser. Opole 2003, str. 339–356.
- Gutschmidt 2003b: K. Gutschmidt. Словообразовательные инновации (преморфемные дериваты) в славянских языках точки зрения когнитивной лингвистики. In: *Procesy innowacyjne w językach słowiańskich. Prace Slawistyczne 114 SOW*. Warszawa 2003, str. 63–76.
- Halpern 1995: A. Halpern. On the Placement and Morphology of Clitics. CSLI Lecture Notes. Cambridge University Press, 1995.
- Hatcher 1954: A. G. Hatcher. Modern English Word-formation and Neo-Latin: A Study of the Origins of English (French, Italian, German) Copulative Compounds. Baltimore: John Hopkins Press, 1954.
- Hauser 1997: P. Hauser. Prefixace, její povaha a místo v slovtvorné soustavě. In: *Slovo* 4, 1997, str. 3–8.
- Havránek 1932: B. Havránek. Vývoj spisovného jazyka českého. Praha 1932.
- Havránek 1963: B. Havránek. Srovnávací studium struktury spisovných jazyků slovanských. In: *Čs. přednášky pro V. mezinárodní sjezd slavistů v Sofii*. Praha 1963, str. 5–10.
- Hilmar 2010: B. Хилмар: Miscelanea за новите англицизми в българския и немския език като лексиколожки, лексикографски и транслационен проблем. In: *Слово и словесност. Сборник в чест на доц. д-р Юлия Балтова*. ЕМАС, София 2010, str. 48–59.
- Hoffmannová 2008: J. Hoffmannová. Jazyková neformálnost a „kolokvializace“ v českých médiích. In: *Jazykovědné aktuality XLV (2008)*, číslo 3 a 4.
- Chomsky 1986: N. Chomsky. Knowledge of Language. New York, Praeger, 1986.
- Chloupek 1978: J. Chloupek. Publicistický styl jako pole jazykového vývoje. In: *Česko-slovenské přednášky pro VIII. mezinárodní sjezd slavistů v Záhřebu*. Praha 1978, str. 35–41.
- Isačenko 1939–1940: A. Isačenko, Versuch einer Typologie der Slavischen Sprachen. In: *Linguistica Slovaca* I–II.
- Ivančev 1977: С. Иванчев. Един неописан семантико-словообразователен глаголен модел на съвременния български книжовен език. In: *Закономерности на развитието на славянските езици*. София 1977, str. 37–54.
- Ivančev 1978: С. Иванчев. Приноси в българското и славянското езикознание. София 1978.
- Ivančev 1983: С. Иванчев, Прилагателното под режим на аналитизъм, Български език, кн. 4, стр. 301–304.
- Ivančev 1990: С. Иванчев. Българският език – класически и екзотичен. София 1990.
- Jakobson 1958: R. Jakobson. Typological Studies and Their Contribution to Historical Comparative Linguistics. In: *Proceedings of the 8th International Congress of Linguistics*, Oslo, str. 17–35,.

- Janovec 2003: L. Janovec. Produktivnost některých slovotvorných komponentů v bulharštině a češtině. In: *Dynamika a inovace v češtině a bulharštině (90. léta 20. století)*. ÚJČ AV ČR, Praha 2003, str. 79–84.
- Janovec – Rangelova 2005: L. Janovec, A. Rangelova. Suffixoidy a suffixoidní lexémy u substantivních kompozit. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martinčová a kol. ÚJČ AV ČR, Praha 2005, str. 85–98.
- Jedlička 1978: A. Jedlička. Spisovný jazyk v současné komunikaci. Praha 1978.
- Jedlička 1987: A. Jedlička. Projevy a prostředky dynamiky v současné spisovné češtině a slovenštině. In: *SlavPrag XXX 1987*, str. 57–75.
- Jiráček – Burton 2001: J. Jiráček, G. Burton. Úvod do studia médií. Brno 2001.
- Jiráček – Köpplová 2009: J. Jiráček, B. Köpplová. Masová média. Vyd. 1. Praha, Portál, 2009.
- Jiráček – Říhová 2000: J. Jiráček, B. Říhová. Politická komunikace a média. Praha 2000.
- Jordanova 1978: Л. Йорданова. Неологизмите в българския книжовен език. In: *Въпроси на българската лексикология*, стр. 85–101.
- Jordanova 1980: Л. Йорданова. Новите думи в съвременния български език. София 1980.
- Jordanova 1993: Л. Йорданова. Езикът на промяната, София 1993.
- Kalajdziova 2013: N. Kalajdziova. Abreviace v současné bulharštině ve srovnání s češtinou. Disertační práce, FF UK, Ústav slavistických a východoevropských studií, Praha 2009.
- Kirova 2012: Л. Кирова. За един модел на сложна номинация, проникнал с турски заемки, и неговото развитие в съвременния български език. In: *LiterNet*, 3. 5. 2012, № 5 (150).
- Kochová 2005a: P. Kochová. Prefixace u nových substantiv. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martinčová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 76–84.
- Kochová 2005b: P. Kochová. Nové iniciálové zkratky. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martinčová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 242–248.
- Komárek 1999. M. Komárek. Recenze pro „Nová slova v češtině. Slovník neologizmů“. In: *Slovo a slovesnost*, Praha 1999, č. 60, str. 67–69.
- Kořenský 1995: J. Kořenský. Pojem gramatické změny a pojem synchronní dynamika. In: *Języki słowiańskie 1945–1995: gramatyka – leksyka – odmiany*. Red. S. Gajda. Opole 1995, str. 113–117.
- Kostomarov 1996. В. Г. Костомаров. „Изафет“ в русском синтаксисе словосочетания? In: *Словарь. Грамматика. Текст: Сб. ст. М., 1996*, стр. 212–217.
- Kraus 1972: J. Kraus. On the stylistical-semantic analysis of adjectives in journalistic style (a quantitative approach). In: *Prague Studies in Mathematical Linguistics 4*, 1972, str. 95–106.
- Kraus 2008: J. Kraus. Jazyk v proměnách komunikačních médií. Praha 2008.
- Krysin 2001: Л. Крысин. Новые аналитические прилагательные и явления хиатуса. In: *Жизнь языка: Сб. ст. к 80-летию М. В. Панова*. М. 2001, стр. 189–196.
- Kučera 1995: K. Kučera. K nejnovějším vlivům angličtiny na český jazyk In: *Přednášky z XXXIV. a XXXV. běhu LSSS*, FF UK. Praha 1995, str. 77–82.
- Lekov 1958: И. Леков. Словообразователни склонности на славянските езици. София 1958.
- Likomanova 2003: И. Ликоманова. Прояви на тенденцията за езикова икономия в южнославянските езици. In: *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo/Nominacja*. Red. I. Ohnheiser. Opole, str. 306–315.

- Lotko 2000: E. Lotko. O záporných slovech v novém slovníku neologismů. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Facultas Philosophica. Philologica* 72, 2000, str. 173–176.
- Lotko 2002: E. Lotko. O některých vývojových tendencích v současné slovní zásobě a jejich příčinách (na materiálu češtiny, slovenštiny a polštiny). In: *Studia Slavica* V. Ostrava 2002.
- Matthews 1991: P. H. Matthews. *Morphology*. Cambridge: Cambridge University Press, 1991.
- Marchand 1969: H. Marchand: *The categories and types of present-day English word-formation: a synchronic and diachronic approach*, 2nd edn. München: C. H. Beck, 1969.
- Marinova 2007: E. Маринова. Полуфункциональные неизменяемые слова в современном русском языке. In: *Русская словесность в контексте мировой культуры*. Н. Новгород 2007, стр. 295–300.
- Marinova 2010: E. Маринова. Вопрос об аналитических прилагательных в отечественной и зарубежной лингвистике. In: *Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского*, 2010, № 4 (2), str. 628–630.
- Martincová 1983: O. Martincová. Problematika neologismů v současné spisovné češtině. Praha 1983.
- Martincová 1987: O. Martincová. Vývojové procesy v současné české slovní zásobě. In: *Dynamika současné češtiny z hlediska lingvistické teorie a školské praxe*. Praha 1988, str. 105–112.
- Martincová 1996: O. Martincová. Dopisy čtenářů jako zdroj nového lexika. In: *Spisovnost a nespisovnost dnes*. Red. R. Šrámek. Brno 1996, str. 117–120.
- Martincová 1997: O. Martincová. Konkurence prefixálních komponentů v novém lexiku. In: *Slovo* 4, 1997, str. 23–27.
- Martincová 2005a: O. Martincová. Internacionalizace a vyrovnávací tendence. In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*. ÚJČ AV ČR, Praha 2003, str. 17–22.
- Martincová 2005b: O. Martincová. Nová slovesná pojmenování. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 119–133.
- Martincová 2005c: O. Martincová. Nová příslovečná pojmenování. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 134–146.
- Martincová 2005d: O. Martincová. Nová víceslovná pojmenování. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 212–231.
- Martincová a kol. 1998: O. Martincová a kol. *Nová slova v češtině. Slovník neologismů 1*, Praha 1998.
- Martincová a kol. 2004: O. Martincová a kol. *Nová slova v češtině. Slovník neologismů 2*, Praha 2004.
- Martincová a kol. 2005: O. Martincová a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. ÚJČ AV ČR. Praha 2005 (NDČ).
- Martincová – Rangelova 1996: O. Martincová, A. Rangelova. Към проблематиката на контактовете неологизми. In: *Езикът и социалните контакти. Проблеми на социолингвистиката V. Международно социолингвистично дружество*. София 1996, стр. 197–200.
- Martincová – Savický 1987: O. Martincová, N. Savický. Hybridní slova a některé obecné otázky neologie. In: *Slovo a slovesnost* 2, 1987, str. 124–139.
- Martincová – Vačkova 1992: O. Мартинцова, К. Ваčkova. Из чешката и българската неология. Съпоставително езикознание, бр. 2, 1992, стр. 11–18.

- Martinet 1955: A. Martinet, *Economie des changements phonétiques. Traité de phonologie diachronique*. Bern, Francke, 1955.
- Mathesius 1911/1970: V. Mathesius. O potenciálnosti jevů jazykových. In: *U základů pražské jazykovědné školy*. K vydání připravil J. Vachek. Praha 1970, s. 5–34.
- Mathesius 1932: V. Mathesius. O požadavku stability ve spisovném jazyce. In: *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha 1932, str. 14–32.
- Matijašević 2000: E. Матияшевич. Деривационные процессы в славянских языках конца XX. столетия. In: *V. Международný симпозиум Состояние и перспективы сопоставительных исследований русского и других языков. Доклады. Белград – Ниш, 30 мая – 1 июня 2000*. Белград 2000, стр. 142–148.
- Mejstřík 1965: V. Mejstřík. Tzv. hybridní složeniny a jejich stylová platnost. In: *Naše řeč*, ročník 48 (1965), č. 1.
- Mejstřík 2000: V. Mejstřík. K zpracování nových kompozit ve výkladovém slovníku. In: *Nová slovní zásoba ve výkladových slovnících*. ÚJČ AV ČR, Praha 2000, str. 28–34.
- Mitter 2003: P. Mitter. Složená hybridní substantiva s prvním komponentem cizího původu v současné češtině. Ústí nad Labem: UJEP, 2003, str. 94–98.
- Mluvnice češtiny. Fonetika. Fonologie. Morfonologie a morfemika. Tvoření slov. Díl I. ÚJČ AV ČR. Praha 1986. (MČ1)
- Mluvnice češtiny. Tvarosloví. Díl II. ÚJČ AV ČR. Praha 1986. (MČ2).
- Molotkov 1969: A. Молотков. Есть ли в русском языке категория неизменяемых прилагательных? In: *Вопросы языкознания*, 1969. № 6.
- Mravinacová 2000: J. Mravinacová. K některým jevům morfologické adaptace anglicizmů. In: *Nová slovní zásoba ve výkladových slovnících*. ÚJČ AV ČR, Praha 2000, str. 98–104.
- Mravinacová 2005: J. Mravinacová. Přejímání cizích lexémů. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 187–211.
- Murdarov 1983: B. Мурдаров. Съвременни словообразователни процеси. София 1983.
- Murdarov 2003: B. Мурдаров. Речник на слятото, полуслятото и разделното писане за 21. век, Просвета, София 2003.
- Murdarov 2008: B. Мурдаров. Правописни правила за новите сложни думи и съставни наименования. In: *Българска реч*, 2008, ч. 2–3, str. 23–26.
- Nagórko 2003. A. Nagórko. Tendencje w sferze pragmatyczno-stylistycznej. In: *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo/Nominacja*. Red. I. Ohnheiser. Opole 2003, str. 189–197.
- Nekvapil – Nekula 2006: J. Nekvapil, M. Nekula. K jazykové situaci v nadnárodních podnikách působících v České republice. In: *Slovo a slovesnost* 67, 83–95.
- Němec 1968: I. Němec. Vývojové postupy české slovní zásoby. Praha 1968.
- NDČ 2005: Neologizmy v dnešní češtině. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005.
- Neščimenko 2003a: Г. Нецименко. Тенденция языковой экономии – общие вопросы. In: *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo/Nominacja*. Red. I. Ohnheiser. Opole, 285–287.
- Neščimenko 2003b: Г. Нецименко. Языковая экономия как импульс динамики номинационной системы. In: *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo/Nominacja*. Red. I. Ohnheiser. Opole, 288–305.

- Nicolova 1980: P. Ницолова. За интелектуализацията на съвременния български книжовен език. In: Проблеми на езиковата култура. София 1980, стр. 79–87.
- Nicolova 2008: P. Ницолова. Българска граматика. Морфология. София 2008.
- Niševa 2009: V. Niševa. Inovační procesy v české a bulharské jazykové situaci (Na materiálu jazyka médií). Disertační práce, FF UK, Ústav slavistických a východoevropských studií, Praha 2009.
- Ohnheiser 2003a: I. Ohnheiser. Системно-структурные тенденции. In: *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo/Nominacja*. Red. I. Ohnheiser. Opole 2003, str. 317–338.
- Ohnheiser 2003b: I. Ohnheiser. Интернационализмы в словаре и в тексте. In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*. ÚJČ AV ČR, Praha 2003, str. 115–125.
- Opavská 2005a: Z. Opavská. Nová pojmenování osob. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 19–39.
- Opavská 2005b: Z. Opavská. Komponenty e-, i-, m- v nové slovní zásobě. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 232–241.
- Osvaldová 2001: V. Osvaldová. Zpravodajství v médiích. Praha, Karolinum, 2001.
- Osvaldová – Halada 1999: V. Osvaldová, J. Halada. Encyklopedie praktické žurnalistiky, Praha, Libri, 1999.
- Panov 1971: M. V. Панов. Об аналитических прилагательных. In: *Фонетика. Фонология. Грамматика. К 70-летию А.А.Реформатского*. Москва 1971.
- Panov 1999: M. V. Панов. Позиционная морфология русского языка. Москва, ЯРК, 1999.
- Perniška 1978: E. Пернишка. Словообразователни и семантични тенденции при относителните прилагателни в съвременния български книжовен език. In: *Помагало по българска морфология. Имена*. София 1978, стр. 376–383.
- Perniška 1993: E. Пернишка. За системността в лексикалната многозначност на съществителните имена. София 1993.
- Perniška 2000: E. Пернишка. Асистемни иновации при детерминацията в съвременния български език – за или против. In: *В памет на проф. Русин Русинов*. Езиковедски изследвания. Велико Търново 2000, стр. 69–74.
- Radeva 1987: V. Радева. Българското словообразуване. София 1987.
- Radeva 1990: V. Радева. Наблюдения върху новите думи в българския език. In: *Славистични изследвания*, т. 6. София 1990, стр. 83–91.
- Radeva 1991: V. Радева. Словообразуването в българския книжовен език. София 1991.
- Rangelova 1995: A. Rangelova. Bulharské práce v oblasti neologie. In: *Časopis moderní filologie* 77, č. 2, 1995, str. 111–112.
- Rangelova 1997: A. Rangelova. Projevy nevyhraněnosti kompozice a sufixace v nové slovní zásobě. In: *Slovo* 4, 1997, str. 27–32.
- Rangelova 2005: A. Rangelova. Neosémantizmy a neosémantizační procesy. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 159–179.
- Rejzek 1993: J. Rejzek. K formální adaptaci anglicismů. In: *Naše řeč* 76, 1993, s. 26–30.
- RJSO 1968: Русский язык и советское общество. Кн. 3. Морфология и синтаксис современного русского языка / Под ред. М.В. Панова. М. 1968.
- Selimski 1971: J. Селимски, Словообразователната и морфологическа структура на прилагателните имена от чужд произход в българския език. In: *Филологически изследвания*. София 1971, стр. 121–139.

- Selimski 2003: J. Селимски. Прояви на тенденцията към интернационализация в южнославянските езици. In: *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo/Nominacja*. Red. I. Ohnheiser. Opole 2003, str. 103–126.
- Sgall 1995: P. Sgall. Prague School Typology. In: *Approaches to Language Typology*. M. Shibatani and T. Bynon (eds.), Clarendon Press, Oxford, pp. 49–84.
- Sgall – Hronek 1992: P. Sgall, J. Hronek. Čeština bez příkras. Praha 1992.
- Sgall – Skalička 1994: P. Sgall, V. Skalička. Praguian Typology of Languages. In: *The Prague School of Structural and Functional Linguistics*. F. Luelsdorff (ed.), Benjamins, Amsterdam 1994.
- Sixtová 2003: H. Sixtová. K otázce adjektiv ovlivněných angličtinou v češtině a v bulharštině. In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě. ÚJČ AV ČR*, Praha 2003, str. 99–105.
- Skalička 1941: V. Skalička. Vývoj české deklinace. JČMF, Praha 1941.
- Skalička 1949 (2004): V. Skalička. O analogii a anomalii. In: *Vladimír Skalička. Souborné dílo. 1. díl*. Ed.: F. Čermák, J. Čermák, P. Čermák, C. Poeta. Praha 2004, 411–433.
- Skalička 1951: V. Skalička. Typ češtiny. Slovanské nakladatelství, Praha 1951.
- Skalička 1958: V. Skalička, Typologie slovanských jazyků, zvláště ruštiny. In: *Česko-slovenská rusistika*, 3, str. 73–84.
- Skalička 1974: V. Skalička. Typologische Vergleich der Balkansprachen. In: *Les études balkaniques tchécoslovaques*, 5, str. 5–14.
- Słowotwórstwo/Nominacja 2003: Słowotwórstwo/Nominacja. Red. I. Ohnheiser. Opole 2003.
- Srpová 1998: H. Srpová. K aktualizaci a automatizaci v současné psané publicistice. Ostrava, Ostravská univerzita, 1998.
- Stančeva 1996: П Станчева. Демократизация и интелектуализация на езика на медиите. София 1996.
- Stich 2004: A. Stich. Jazykověda – věc veřejná. Praha 2004.
- Stoeva 1999: Т. Стоева. Структурные и просодические характеристики новых сложных слов болгарского и русского языков с компонентами интернационального характера. In: *Съпоставително езиковедие*. София 1999, ч. 1, str. 5–11.
- Stojanov 1977: Ст. Стоянов. Словообразуването в българския език. София 1977.
- Stojanov a kol. 1983: Ст. Стоянов и кол. Граматика на съвременния български език, том II – Морфология. БАН, София 1983.
- Stulajterová 2003: A. Stulajterová. K problematike adaptácie nových anglicizmov v systéme slovenského jazyka. Banská Bystrica 2003, str. 89–106.
- Světlá 2003: J. Světlá. Proces internacionalizace lexika v oblasti cestovního ruchu. In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě. ÚJČ AV ČR*, Praha, 2003, str. 174–181.
- Světlá 2005a: J. Světlá. Nová abstraktní pojmenování. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 54–68.
- Světlá 2005b: J. Světlá. Nová adjektivní pojmenování. In: *Neologizmy v dnešní češtině*. O. Martincová a kol. ÚJČ AV ČR. Praha 2005, str. 99–118.
- Svobodová 1996: D. Svobodová. Anglické výrazy v českém publicistickém stylu. In *Naše řeč* 79, 1996, str. 99–102.
- Svobodová 1999: D. Svobodová. Anglická a hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace. In: *Naše řeč* 82, 1999, str. 122–126.

- Šarošnikov 1998: В. Н. Шапошников. Русская речь 1990-х. Современная Россия в языковом отображении. Москва: Малп, 1998.
- Šebesta 2001: K. Šebesta. Jazyk zpráv. In: *Zpravodajství v médiích*. Praha 2001, str. 108–126.
- Šebesta 2004: K. Šebesta. Cesty k mediálním textům. In: *Rozvoj české společnosti v Evropské unii*. III. díl. Média, teritoriální studia. Red. J. Končelík, B. Köpplová, I. Prazová, J. Vykoukal. Praha 2004, str. 109–115.
- Šimandl 2000: J. Šimandl. Morfologická problematika v jazykové poradně (1. část), II. In: *Naše řeč*, ročník 83 (2000), číslo 2.
- Šimandl 2001: J. Šimandl. Počešťování a dnešní české tvarosloví. In: *Čeština – univerzálie a specifika 3*. Brno: Masarykova univerzita, 2001, str. 265–275.
- Šlosar 1999: D. Šlosar. Česká kompozita diachronně, Brno 1999.
- Šmilauer 1971: V. Šmilauer. Novočeské tvoření slov. Praha 1971.
- Šmídová 2001: P. Šmídová. Radixoid tele- v informační společnosti. In: *Jazykovědné aktuality XXXVIII*, 2001, č. 3, str. 59–65.
- Uhlířová 1993: L. Uhlířová. Inovační procesy v slovanské nominální skupině: procesy determináční. In: *Slavia* 62, 1993, str. 131–143.
- Uhlířová 1997: Л. Ухлиржова. За езика на българските вестници (развойна динамика на изречението). In: *Съпоставително езикознание*, бр. 1, 1997, стр. 33–49.
- Uhlířová 1998a: L. Uhlířová. Zálivgate. In: *Naše řeč* 81, č. 4, 1998, str. 218–219.
- Uhlířová 1998b: Л. Ухлиржова. Българското прилагателно “под режима” на медийния език. In: *Съпоставително езикознание* 23, 1998, стр. 25–38.
- Uhlířová 2006: L. Uhlířová. Ke stavu pravopisné a výslovnostní kodifikace bulharštiny po roce 2000. In: *Slavia* 75, 2006, č. 1, s. 51–67.
- Uličný 2003: O. Uličný. K deflektivizačním tendencím ve slovanských jazycích. In: *Česká slavistika 2003. České přednášky pro XIII. mezinárodní kongres slavistů, Ljubljana 15.–21. 8. 2003.* / Ed. Ivo Pospíšil, Miloš Zelenka. Academia, Praha 2003, str. 155–163.
- Ullmann 1966: S. Ullmann. Semantic Universals. In: J. Greenberg, ed. (2. ed.), *Universals of Language*. M.I.T. Press, Cambridge 1966, pp. 217–262.
- Vačkov 1997: В. Вачков. Формални модели на родова адаптация на английските заемки в българския и чешки език. In: *Съпоставително езикознание*, бр. 2, 1997, стр. 19–25.
- Vačkov 1998a: V. Vačkov. Význam konfrontativního výzkumu pro typologický popis slovanských jazyků. Příklad bulharských konverzních adjektiv. In: *Slavica Pragensia ad tempora nostra. Konference ke 150. výročí založení stolice slovanské filologie na Karlově univerzitě*. (Ved. red. Hana Gladkova a Vladimír Kříž), str. 118–122.
- Vačkov 1998b: V. Vačkov. Именен род на англицизмите в български, чешки и словашки. In: *Юбилеен сборник 25 години Шуменски университет "Епископ Константин Преславски"*. Шумен 30. 9.– 1. 10. 1996 г. Доклади. Шумен 1998, стр. 41–49.
- Vačkov 1998c: V. Vačkov. Reduplicated Objects and Information Articulation in Bulgarian and Macedonian. Papers from the 2nd Conference on Formal Approaches to South Slavic Languages, University of Trondheim Working Papers in Linguistics, 1998.
- Vačkov – Vačkova 1998: К. Ваčkova, В. Вачков. Словообразуване и анализъм. Типологична обусловеност на някои словообразователни процеси в

- съвременния български език. In: *Славянска филология. Доклади за XII международен конгрес на славистите. Краков 1998*,. София 1998, стр. 95–109.
- Vačkov – Vačkova 2003: V. Vačkov, K. Vačkova. Езиковите средства за европейска интеграция – нов обект за стандартизационна активност. In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě. Sborník příspěvků z konference. Praha, 16.–18. 6. 2003*. ÚJČ AV ČR, Praha 2003, str. 23–34.
- Vačkov – Vačkova 2004: V. Vačkov, K. Vačkova. Европрилагателни: възникване и строеж. Актуални проблеми в типологията на славянските прилагателни. In: *Jazyk v komunikácii - Medzinárodný zborník venovaný Jánovi Bosákovi*. Bratislava 2004, str. 161–167.
- Vačkova 1999: K. Ваčkova. Интернационализационни процеси в българския език от края на XX век. In: *Internacionalizácia v súčasných slovanských jazykoch: za a proti*. Red. Ján Bosák. Bratislava 1999, str. 59–66.
- Vačkova – Vačkov 1998: K. Ваčkova, B. Ваčkov. Продуктивни словообразователни модели в българския език от края на XX в. (Сравнения с чешки). In: *Práce z dějin slavistiky XX*, Praha 1998.
- Vačkova – Vačkov 1999: V. Vačkov, K. Vačkova. Европрилагателни: възникване, строеж и правопис. In: *Български език, 1999–2000*, № 4–5, стр. 157–161.
- Vačkova – Vačkov 2003: K. Ваčkova, B. Ваčkov. Евролингвистични иновации в славянските стандартни езици. In: *Славянска филология*, т. 23. София 2003, стр. 122–131.
- Vačkova – Vačkov 2014: K. Ваčkova, B. Ваčkov. Стилистичната революция в езика на българските медии в сравнение с чешките. *Słowjanske spisovne reče a medije*. Mjezynarodna konferenca Komisije za slowjanske spisovne reče pri Mjezynarodnym komiteju slawistow 18. – 21. 6. 2014, Budyšin/Bautzen (v tisku)
- Videnov 1990: M. Виденов. Съвременната българска градска езикова ситуация, София 1990.
- Videnov 1999: M. Виденов. Стилистичната революция във вестникарския език. In: *Езикът на медиите*. ВСУ “Черноризец Храбър”. Варна 1999.
- Videnov 2003: M. Виденов. Българската езикова политика. София 2003.
- Vysekalová – Komárková 2001: J. Vysekalová, R. Komárková. *Psychologie reklamy*. Praha, Grada Publishing, 2001.
- Waszakowa 2003: K. Waszakowa. Kognitywne aspekty tworzenia nowych derywatów słowotwórczych (na przykładzie języka polskiego). In: *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo/Nominacja*. Red. I. Ohnheiser. Opole 2003, str. 411–435.
- Zipf 1949: G. K. Zipf. *Human Behavior and the Principle of Least Effort*. Cambridge (Mass.), Addison-Wesley Press, 1949.
- Zemskaja 1996: E. Земская. Активные процессы современного словопроизводства. In: *Русский язык конца XX столетия (1985–1995)*. Языки русской культуры. Москва 1996, стр. 90–141.
- Zemskaja 2004: E. Zemskaja. Analytische und agglutinative Tendenzen im Russischen. In: *Die europäischen Sprachen auf dem Wege zum analytischen Sprachtyp*. Herausgegeben von Uwe Hinrichs. Band I. Harrassowitz Verlag. Wiesbaden 2004. S. 285–292.
- Zemskaja 2005: E. Земская. Словообразование как деятельность. Москва 2005.

- Zemskaja – Jermakova – Rudnik-Karwat 1998: E. A. Земская, O. П. Ермакова, З. Рудник-Карват. Активные процессы в словообразовании современных славянских языков (на материале русского и польского языков). In: *Славянское языкознание. XII. Международной съезд славистов, Краков 1998 г. Доклады российской делегации.* (Отв. ред. O. H. Трубаев). Москва 1998, стр. 296–311.
- Ziková 2001: M. Ziková. Substantivní neologismy a jejich parasystémový charakter. In: *Naše řeč*, ročník 84 (2001), č. 2.

POUŽITÉ SLOVNÍKY A GRAMATIKY

Bulharské slovníky a gramatiky

- БГМ 2008: P. Ницолова. Българска граматика. Морфология. София 2008.
- БТР 2008: Български тълковен речник. Четвърто издание. Допълнено и преработено от Димитър Попов. Наука и изкуство. София, 2008.
- ГСБЕ/2 1983: Граматика на съвременния български език. Том 2/Морфология. (Гл. ред. С. Стоянов). БАН, ИБЕ. София 1983. (Граматика 2)
- НПРБЕ 2002: БАН. Нов правописен речник на българския език. Хейзъл 2002.
- ОПРБЕ 2012: Официален правописен речник на българския език. Българска академия на науките. Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“. София, Просвета, 2012.
- РНДЗБЕ 2001: Емилия Пернишка, Диана Благоева, Сия Колковска. Речник на новите думи и значения в българския език. Наука и изкуство. Първо издание. София 2001.
- РНДБЕ 2010: Емилия Пернишка, Диана Благоева, Сия Колковска. Речник на новите думи в българския език (От края на XIX и първото десетилетие на XX век). Наука и изкуство. Първо издание. София 2010.
- РЧД 2007: Речник на чуждите думи в българския език. Пето издание. Допълнено и преработено от Емилия Пернишка. София 2007.
- СРСБКЕ 1999: Словообразователен речник на съвременния български книжовен език. Ред. Й. Пенчев. София 1999.
- ЧБР I. 2002: Чешко-български речник. Česko-bulharský slovník. Ред. С. Иванчев. т. I. А–О. София 2002.
- ЧБР II. 2002: Чешко-български речник. Česko-bulharský slovník. Ред. С. Иванчев. т. II. P–Ž. София 2002.

České slovníky a gramatiky

- AGSČ 2013: Akademická gramatika spisovné češtiny. F. Štícha a kol., vydání 1., Academia, Praha 2013.
- ASCS 2001: Akademický slovník cizích slov. (Kolektiv autorů pod vedením V. Petráčkové a J. Krause). Academia, Praha 2001, dotisk, 1998, 2000.
- MČ1: Mluvnice češtiny 1. Fonetika. Fonologie. Morfonologie a morfemika. Tvoření slov. (Věd. red. Jan Petr). Praha 1986.
- NSČ1: Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 1. (O. Martincová a kol.). Praha 1998.
- NSČ2: Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 2. (O. Martincová a kol.). Praha 2004.

- Sochová – Poštolková 1994: Z. Sochová, B. Poštolková. Co v slovnících nenajdete. Novinky v současné slovní zásobě. Praha 1994.
- TSČ2: Tvoření slov v češtině 2. Odvozování podstatných jmen. (F. Daneš, M. Dokulil, J. Kuchař a kol.). Praha 1967.

SOUPIS ZDROJŮ A PRAMENŮ

Zdroje a prameny bulharského materiálu

- BG Speech: Databáze mluvené bulharštiny BG Speech <http://www.bgspeech.net>
- BNK: Bulharský národní korpus: Български национален корпус: http://www.ibl.bas.bg/BGNC_bg.htm
- INFOLEX: Инфолекс, информационен портал за българска лексикология и лексикография: <http://neolex-bg.org/bg/>
- ОПРБЕ 2012: Официален правописен речник на българския език. Българска академия на науките. Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“. София, Просвета, 2012.
- РНДЗБЕ 2001: Емилия Пернишка, Диана Благоева, Сия Колковска. Речник на новите думи и значения в българския език. Наука и изкуство. Първо издание. София 2001.
- РНДБЕ 2010: Емилия Пернишка, Диана Благоева, Сия Колковска. РЕЧНИК Речник на новите думи в българския език (От края на XIX и първото десетилетие на XX век). Наука и изкуство. Първо издание. София 2010.
- Vlastní excerpte: týdeník Капитал a deník Капитал Daily 2013, dále deníky Дневен Труд, Всеки ден, Дневник a zpravodajské pořady televízí БНТ a bTV.

Zdroje a prameny českého materiálu

- ČNK: Český národní korpus – SYN2013. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2013: <http://www.korpus.cz>
- NEOMAT: databáze Neomat, verze 2.0 Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., 2011, <http://www.neologismy.cz/>
- NSČ1: Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 1. O. Martincová a kol., Praha 1998.
- NSČ2: Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 2. O. Martincová a kol., Praha 2004.
- Vlastní excerpte (za použití archivu mediálních textů společnosti Newton Media, a. s.): Deník Lidové noviny 2013, dále deníky Mladá fronta DNES, Hospodářské noviny, zpravodajské pořady České televize.